

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства молоді
та спорту України
_____ 2024 року № _____

**Типова освітня програма
підвищення кваліфікації фахівців
у сфері утвердження української національної
та громадянської ідентичності**

Розробник: Міністерство молоді та спорту України.

Пояснювальна записка

Типова освітня програма підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності (далі – Програма) розроблена відповідно до Закону України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» та постанови Кабінету Міністрів України від 14 листопада 2023 року № 1196 «Про затвердження Порядку підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (далі — Порядок).

Актуальність програми підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності обумовлена необхідністю формування здатності держави протистояти внутрішнім і зовнішнім безпековим загрозам.

Процес формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності не може бути ефективним за відсутності інституційної спроможності держави та громадянського суспільства.

Збройна агресія держави-окупанта проти України актуалізує питання підготовки фахових кадрів у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Зокрема, наявність фахівців такого напрямку дасть змогу побудувати ефективну навчально-виховну систему, метою якої є національно-патріотичне, військово-патріотичне виховання та громадянська освіта населення. Існує також потреба у підготовці фахівців, які будуть працювати з цивільним населенням, яке тривалий час проживало на тимчасово окупованій російською федерацією території України.

У зв'язку із вищезазначеним, постає нагальна потреба розробки програм підвищення кваліфікації фахівців у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, спроможних долучитися до процесів післявоєнної відбудови держави та її європейської інтеграції, здатних пропагувати

СЕД Megapolis.DocNet
Міністерство молоді та спорту України
№1587 від 14.03.2024
КЕП: Бідний М. В. 14.03.2024 12:52
3FAA9288358EC003040000002D202300039BBA00

(популяризувати) національні цінності, будувати ефективну навчально-виховну систему, метою якої є національно-патріотичне, військово-патріотичне виховання та громадянська освіта населення.

Надавачі освітніх послуг у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності (далі – надавачі освітніх послуг) відповідно до Порядку можуть розробляти освітні програми підвищення кваліфікації на основі типових освітніх програм підвищення кваліфікації, затверджених Мінмолодьспортом.

Цільова група: наймані працівники або особи, які працюють за цивільно-правовим договором чи на громадських засадах, функціональні обов'язки яких включають питання утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Мета: здобуття, поглиблення чи удосконалення компетентностей працівників, до функціональних обов'язків яких належить утвердження української національної та громадянської ідентичності, необхідних для реалізації державної політики у цій сфері відповідно до Стратегії утвердження української національної та громадянської ідентичності на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2023 року № 1322.

Напрями підвищення кваліфікації: національно-патріотичне виховання, військово-патріотичне виховання, громадянська освіта, робота з населенням, яке проживало на тимчасово-окупованих територіях.

Обсяг (тривалість): 60 годин (2 кредити ЄКТС)

Форми підвищення кваліфікації: очна, дистанційна, змішана.

Основні завдання:

ознайомити із засадами державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності;

розширити знання про інструменти реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності;

формуванню здатність реалізовувати політику у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності;

поглибити знання з історії державотворення, національно-визвольної боротьби Українського народу за право на самовизначення та боротьби проти ідеології «рашизму»;

удосконалити компетентності за напрямками національно-патріотичного, військово-патріотичного виховання та/або громадянської освіти;

удосконалити вміння застосовувати форми і методи навчального та виховного процесів, спрямованих на утвердження української національної та громадянської ідентичності, формування оборонної свідомості на основі

героїчного минулого та суспільно-державних (національних) цінностей, з урахуванням досвіду національно-патріотичного виховання громадських організацій;

формувати здатність реалізовувати і захищати права та свободи людини і громадянина, відповідально ставитися до обов'язків громадянина, брати активну участь у суспільному та політичному житті, підтримувати розвиток демократичного суспільства та утверджувати верховенство права;

удосконалити вміння ефективної взаємодії з учасниками освітнього та виховного процесу, суб'єктами сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності на засадах партнерства та підтримки;

формування лідерських компетентностей, особистої психологічної та духовної стійкості, проактивної життєвої позиції і усвідомленої громадянської відповідальності;

розвиток громадянських компетентностей на основі загальнолюдських цінностей та суспільно-державних (національних) цінностей України.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться.

Загальні компетентності:

ЗК.01. Здатність особистості бути свідомим та відповідальним громадянином, діяти на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізовувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, брати активну участь у громадському та політичному житті (**громадянська компетентність**);

ЗК.02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (**соціальна компетентність**);

ЗК.03. Здатність виявляти повагу, цінувати та розвивати українську національну культуру, поважати багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність висловити своє ставлення до тих чи інших культурних проявів; здатність до вираження національної ідентичності, творчого самовираження (**культурна компетентність**);

ЗК.04. Здатність виявляти та удосконалювати лідерські здібності, організувати команди на основі спільних цінностей, мотивувати людей до досягнення спільної мети; здатність планувати та приймати ефективні рішення у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків (**лідерська компетентність**);

ЗК.05. Здатність до творчого пошуку й реалізації нових ідей, до самопрезентації та результатів своєї професійної діяльності; здатність до керування власним життям і кар'єрою, планувати й управляти культурними та соціальними проектами, критично мислити (**підприємницька компетентність**);

ЗК.06. Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань

(мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до національних (суспільно-державних) цінностей, різноманітності та мультикультурності (**етична компетентність**).

Професійні компетентності:

ПК1. Здатність визначати стратегічні пріоритети та аналізувати особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку;

ПК2. Розуміння значення національної пам'яті та її впливу на суспільно-політичні процеси;

ПК3. Знання європейських цінностей, зокрема принципів демократії, та здатність застосовувати їх у повсякденному житті;

ПК4. Здатність застосовувати на практиці сучасні педагогічні інноваційні й інтерактивні технології, ефективні методи і форми виховання, навчання та розвитку особистості.

Професійні компетентності за напрямками.

Національно-патріотичне виховання:

ПК5. Здатність застосовувати історичні знання у навчальному та виховному процесах;

ПК6. Здатність сприяти розвитку особистості, формуванню її характеру та світогляду, самовихованню й самореалізації на основі (суспільно-державних) національних цінностей.

Військово-патріотичне виховання:

ПК5. Здатність сприяти створенню умов для фізичної та морально-психологічної підготовки громадян та їхньої мотивації до набуття ними необхідних компетентностей у сфері безпеки і оборони;

ПК6. Здатність використовувати на практиці методи військово-патріотичного виховання з метою формування оборонної свідомості та громадянської стійкості населення.

Громадянська освіта:

ПК5. Знання механізмів участі в суспільному, громадсько-політичному та державному житті та вміння їх застосовувати разом із прийняттям рішень на всеукраїнському та місцевому рівнях;

ПК6. Здатність забезпечити організацію навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі.

Робота з населенням, яке проживало на тимчасово-окупованих територіях:

ПК5. Здатність застосовувати на практиці управлінські інструменти забезпечення інформаційної та світоглядно-ціннісної реінтеграції та механізмів протидії російській пропаганді на деокупованих територіях України;

ПК6. Здатність впроваджувати та сприймати зміни.

Очікувані результати:

Знання й розуміння:

національних суспільно-державних цінностей та засад українського патріотизму, демократичних прав та свобод, механізмів функціонування громадянського суспільства;

засад державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, змісту та суті нормативно-правових актів;

форм участі та інструментів реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності;

сучасних тенденцій соціокультурного розвитку суспільства;

особливостей української та світової культури;

сутності ідеології “рашизму” та інструментів боротьби з нею;

української історії в контексті боротьби Українського народу за незалежність та розвитку української державності в різні історичні періоди.

Уміння й навички:

реалізовувати державну політику у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності;

застосовувати форми і методи освітнього та виховного процесів, спрямовані на утвердження української національної та громадянської ідентичності, формування оборонної свідомості на основі суспільно-державних (національних) цінностей України;

реалізовувати і захищати права та свободи людини і громадянина, відповідально ставитися до обов'язків громадянина, брати активну участь у суспільному житті, розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу та утверджувати верховенство права;

ефективної взаємодії з учасниками освітнього процесу та суб'єктами сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності на засадах партнерства та підтримки;

застосовувати на практиці методи і форми національно-патріотичного / військово-патріотичного виховання та/або громадянської освіти;

формувати загальнодержавний український історичний наратив;

володіти основними методами ведення дискусії, переконання та аргументації щодо спростування російський історичних та ідеологічних наративів.

Зміст програми та форми роботи

Під час навчання за очною формою проводяться тренінги, лекції, презентації, тематичні дискусії, практичні завдання, аналіз ситуацій, кейсів та роз'яснення ситуаційних завдань, виконання творчих завдань, індивідуальна та групова робота учасників.

Під час навчання за дистанційною формою у синхронному режимі передбачається участь у вебінарах, під час яких проводяться лекції, презентації, тематичні дискусії, практичні завдання, аналіз ситуацій, кейсів та роз'яснення ситуаційних завдань, виконання творчих завдань, індивідуальна та групова робота учасників.

Розподіл годин за напрямками здійснюється надавачем освітніх послуг з урахуванням індивідуальних запитів та професійного досвіду та потреб учасників.

Методи навчання та форми навчальних занять для досягнення результатів навчання, визначених програмою, можуть визначитися надавачем освітніх послуг.

Система та критерії оцінювання результатів навчання визначаються надавачем освітніх послуг.

Модуль 1.

Державна політика у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: механізми формування і реалізації

Держава як інститут політичної системи. Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності»: структура, зміст, термінологія, складові державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності. Стратегічні цілі державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності: формування та реалізація політики. Державна політика національної пам'яті. Європейські цінності та принципи. Взаємодія та координація суб'єктів сфери утвердження української національної та громадянської ідентичності. Особливості місцевих, регіональних, національних та глобальних стратегій соціокультурного розвитку.

Модуль 2.

Сучасні інструменти формування української національної та громадянської ідентичності

Демократія та громадянське суспільство в Україні крізь призму цивілізаційного розвитку. Сутність і поняття національних історичних наративів у регіональному вимірі: національно-визвольна боротьба за українську незалежність. Протидія пропаганді та популяризація суспільно-державних (національних) цінностей. Формування критичного мислення та медіаграмотності. Сучасні форми, методи роботи з аудиторією у навчальному та

виховному процесі щодо формування української національної та громадянської ідентичності. Успішні практики реалізації проєктів з утвердження української національної та громадянської ідентичності.

Варіативна частина

Модуль. Національно-патріотичне виховання

Етногенез формування української нації. Історія українського державотворення та боротьби Українського народу за право на самовизначення. Креативний потенціал формування особистості. Методи і форми національно-патріотичного виховання. Громадянсько-патріотичне виховання та духовно-моральне виховання. Досвід громадських організацій у реалізації національно-патріотичного виховання. Пластова, скаутська освітня (навчальна) програма: особливості методики, форм, методів та прийомів роботи. Організація заходів та реалізація проєктної діяльності, спрямованої на національно-патріотичне виховання молоді.

Модуль. Військово-патріотичне виховання

Ідейно-ціннісні засади військово-патріотичного виховання. Українська військова ідентика та мілітарна культура. Визначні українські військові діячі та полководці. Форми і методи військово-патріотичного виховання в розрізі цільових аудиторій (за віком, сферою діяльності). Основи цивільного захисту: структура, форми і методи. Психологічна підготовка громадян та їх мотивація до виконання громадянського та конституційного обов'язку щодо захисту територіальної цілісності та незалежності країни. Організація заходів військово-патріотичного виховання в рамках підготовки громадян до національного спротиву, формування громадянської стійкості та оборонної свідомості населення.

Модуль. Громадянська освіта

Правова держава. Права і свободи людини і громадянина. Громадянське суспільство, його структура та функціонування. Громадянське лідерство та політична участь у житті суспільства. Взаємодія громадян і держави в досягненні суспільного добробуту. Громадянська відповідальність за суспільно-політичні процеси. Громадянська ідентичність: подолання байдужості, безправності, меншовартості і формування активної громадянської позиції. Методи і форми громадянської освіти.

Модуль. Робота з населенням, яке проживало на тимчасово окупованій території

Розділ I. Протидія російській пропаганді та формування медіаграмотності

Інформаційні та смислові війни російської федерації проти української ідентичності. Інструменти маніпулювання масовою свідомістю населення тимчасово окупованих регіонів України. Інформаційно-психологічні операції в системі протидії російській пропаганді. Комунікаційна взаємодія з населенням деокупованих регіонів України у контексті донесення державної політики щодо реінтеграції даних територій.

Розділ II. Психолого-педагогічні засади роботи з особами, які проживали на деокупованих територіях України

Колективна травма. Ментальне здоров'я. Соціальна адаптація. Подолання кризових ситуацій. Форми роботи з населенням деокупованих територій України. Формування української національної та громадянської ідентичності у населення на деокупованій території України.
